

SLOVENSKI NAROD.

Izjava vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike.
 Inzerati: Prostor 1 m/m x 54 m/m za male oglase do 27 m/m višine 1 K, od 30 m/m višine dalje kupčijski in uradni oglasi 1 m/m K 2—, notice, poslano, preklic, izjave in reklame 1 m/m K 3—. Poroke, zaroke 80 K. Zenske ponudbe, vsaka beseda K 2—. Pri večjih naročilih popust.
 Vprašanjem glede inzeratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knaflcova ulica št. 5, prilčno. — Telefon št. 334.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti:

(v Jugoslaviji):	V inozemstvu:
celoletno napre. plačan . . . K 300—	celoletno K 480—
polletno 150—	polletno „240—
3 mesečno 75—	3 mesečno „120—
1 25—	1 „40—

Novi naročniki na pošto v prvi stroški velja po nakaznici. Na samo posredovanje brez posredstva denarja se ne moremo ozirati.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knaflcova ulica št. 5, I. nadstropje
 Telefon št. 34.

Do sprejema je podpisano in zadostno frankovano.

Rokopisov ne vrača.

Posamezna številka velja 1'20 K

Poštnina plačana v gotovini.

Klinični asistent dr. K. Lušicky (Zagreb):

Ljubljanska medicinska fakulteta.

Mnogo se je že pisalo in govorilo o absolutni potrebi slovenske medicinske fakultete. Boj, ki smo ga Slovenci vodili v Avstriji za našo visoko šolo, — ogroženi nacionalno in kulturno, — ni prestopil v svobodni našo Jugoslavijo. Sami vladamo in vendar si ne darujemo popolne univerze? Logično sledi iz tega, da so in to na odločilnih mestih, ljudje, ki so bili o Jugoslaviji sploh drugega mnenja, ali so pa po prvem navdušenju svoje mnenje modificirali. Javna tajnost je, da bo prejkone ostala sl. medicinska fakulteta pri 4 semestrih, ako bo ploh še nadalje obstojala kot nesmiseln rudiment.

Tudi jaz se prištevam k onim, ki absolutno ne uvidevajo, da bi bil kulturni napredek jugoslovenskega naroda zavisen ravno od ljubljanske medicinske fakultete, kakor se je to javno povdarjalo. Pravim medicinske fakultete in ne univerze. Kar nas je po prevratu v resnici mislilo jugoslovensko, nismo nikdar zahtevali ustanovitve kar treh popolnih univerz v treh jugoslovenskih centrih. Mislili smo manj plemenski in naša želja je bila porazdeliti posamezne stroke v tri centra. Za Ljubljano je prišla v prvi vrsti v poštev tehnika. No, zmagal je tudi tu konservativni afekt separatizma, dasiravno zelo nepraktičen in neizvedljiv. Priznam, da ne samo pri Slovencih. Mudilo se je Beogradu, Ljubljani in Zagrebu. Pa dočim sta Zagreb in Beograd, kar se tiče medicinske fakultete, zidala vsaj z delnim načrtom, — v Zagrebu je že pred prevratom obstojala medicinska fakulteta, Beograd je čakal še eno leto — si je Ljubljana zamislila zelo optimistično in skoro naivno medicinsko fakulteto. V tem je pokazala, da je slab arhitekt.

Dvojno si upam trdit: 1.) da je medicinska fakulteta danes v Ljubljani nepotrebna in 2.) nemo-goča.

Prva trditev zadene ob trditve onih, ki s prof. dr. Šerkom mislijo, da se bodo le na ta način razvile

* Oglasku dajemo mesta, ne da bi se strinjali s pisčevimi izjavami. — Uredništvo.

slovenske latentne duševne sile in dokumentirale naš kulturni razvoj in vrednost v jugoslovanstvu. V bolj domači obliki nam je to raztolmačil kolega Göstl, ki pravi, da bo slov. medicinska fakulteta pogoj slovstvenemu znanstvenemu delovanju v slovensčini. Ne morem drugače kot nazivati njegovo željo naivno, če pravi, da se bodo na ta način začeli tiskati kompendiji in učne knjige, monografije i. t. d. v slovenskem jeziku. Le vzemimo v roke svinčnik in zračunajmo: odbijmo Venezio Giulio in Koroško ker bi sicer kolegi po končanih svojih študijah pri nas morali diplome nostrificirati v inozemstvu, potem nas bo circa 500 zdravnikov in še enkrat toliko dijakov, ki bi izdajali in vzdrževali te kompendije in knjige. Pri tem sem računal, da odpade na 2000 ljudi po en zdravnik. Gospoda, ali ne uvidevate, da bi bila pri tem precej visoko vzetem številu naklada specifično naših slov. znanstvenih knjig nemogoča, ker bi bila predraga. In drugič, ali že ta moment in pa zahteva, da se vsaj pri med. znanstvenem delu ne separiramo, ne zahtevata, da bo ravno medicinska znanost in jezik, odnosno nomenklatura enotna, in to srbo-hrvatska? Mislite li zares, da ima ravno naš jezik najlepše in najprikladnejše izraze? Okolnost, da imajo ravno Srbo-Hrvati zbran že zelo bogat material, in da neumorno delajo na tem polju, in da moja lastna izkušnja o lepih izrazih, ki jih nudi srbo-hrvščina, me uverjavajo, da treba iti k njim, ki imajo že mnogo več od nas. Kar pa bomo imeli mi lepšega in kjer bo manjkalo Srbo-Hrvat, teritorialno tako raztegnenemu, izrazov, tam pa bomo Slovenci doprinesli svoje k ustvaritvi enotnega medicinskega jezika. Nihče pa naj ne bo v skrbeh, da ne bo dal svojega narodnega obulusa slovenstvu, če bo publiciral v srbo-hrvščini, pa če ga bo zunanji svet prišteval, recimo, Srbom ali Jugoslovenom, kar je v resnici.

V avtonomistično zaokroženi Sloveniji se bo nolens-volens moral posluževati srbo-hrvščine ali pa celo tujega jezika, če bo hotel, da se ga bo čulo preko Kulpe. Pišejo

mar dialektično silno diferencirani Nemci v svojih narečjih?

Druga činjenica, ki ima tudi važno kulturno ozadje, je, da je našim abiturientom nujno potrebno, da pogledajo malo preko Slovenije. Ne vem, če se bo kak slovenski inteligentni oče zadovoljil samo z izobrazbo, ki jo bo njegov sin sbral vse od ljudske šole pa do doktorata v Ljubljani?

Pa ravno slovenskim medicincem bo nujno potrebno, da študirajo izven Slovenije na srbo-hrvatskem vseučilišču. Oni bodo vendar kmalu morali misliti na eksodus iz Slovenije na srbo-hrvatska tla. Recimo, da smo mi Slovenci res tako daleč, da bi moralo vsako leto absolvirati 25 slovenskih zdravnikov za Slovenijo, kje bi iskalo ostalih 50 službe, ako ne zopet preko Kulpe, kjer bodo morali poznati jezik

domačina in nje. o razmere? Mislim pa, da še davno ne bo nihče pri nas zavidal zdravniku, ki bo živel od honorarja, ki si ga bo prislužil od 2000 ljudi, pa gotovo ne med Bosanci ali Zagorci. Da mora vsako leto v Jugoslaviji absolvirati 300 zdravnikov, je daleč pretirano in dokumentira le nepoznanje razmer v naši kraljevini.

Momentano nam je res potrebno veliko število zdravnikov, saj moramo tujcem dovoljevati naselitev; čuvajmo pa se hiperprodukcije, ki je itak sčasom neizbežna. Gori navedene številke lažejo, ker prejdurajo že narod na visoki stopinji civilizacije. To bi bilo samo tedaj mogoče, če se naš politik socializira, kar pa je vsled silnih državnih izdatkov v doglednem času nemogoče.

(Konec prihodnjic.)

Občni zbor „Jugoslov. Matice“.

Ustanovitev pokrajinskega odbora.

Ljubljana, 29. maja.

V dvorani Mestnega doma je danes ves dan zborovala Jugoslovenska Matica. Iz malega drevesca, zasejanega pred dobrim letom dni, se je razvila v krepko in razpredeno organizacijo, ki bo našim zaslužnim bratom pomagala v njihovih kulturnih stremeljih. Ker je v Sloveniji že nad 52 podružnic, se je ustanovil za naše kraje — pokrajinski odbor z nalogo, da vodi sistematično vse kulturne posle. Ljubljanska glavna podružnica je svoje posle likvidirala in na njeno mesto stopa pokrajinski odbor. Ob desetih dopoldne je bilo najprej zaupno zborovanje, katerega se je udeležilo 180 delegatov iz vseh krajev Slovenije. Od cerkniškega jezera do Triglava, iz vinorodne Dolenjske do Maribora in prekmurskih ravnic, vsi ti kraji bili častno zastopani na tem velevažnem zboru.

Popoldne ob 2. je predsednik glavne podružnice v Ljubljani g. dr. Vladimir Ravnihar otvoril imponantno manifestacijo zborovanje, kateremu so prisostvovali z velikim zanimanjem vsi delegatje in mnogi Matičini prijatelji iz Ljubljane in okolice.

Predsednik dr. Vladimir Ravnihar je v jedrnatih in vznešenih besedah otvoril prvi občni pokrajinski zbor. Izrekel je zahvalo neumornim delavcem Matice, posebno nekaterim odborovim funkcionarjem. Zahvalil se je iskreno za naklonjenost Matiči čehoslovškemu konzulu g. dr. Benešu, ki je Matiči naklonil veliko darilo. (Iskrene ovacije konzulu). V nadalj-

nem je govornik kratko očrtal kulturni pomen Matice in je dvignil

odločen protest proti zlorabi Matičinega imena

od strani Italijanov v podle, politične svrhe. V tem oziru je govornik sledeče izjavil:

Ob volitvah v rimski parlament so fašisti izdali letak s podpisom Jugosl. Matice, s katerim pozivljajo naše ljudi na Primorskem, naj se volitev ne udeležijo. Kakor bi bilo sicer častno za naše društvo, ako bi imelo tako velik in odločen vpliv, kakor bi sicer radi vsemu našemu zaledju kazali, glejte kako velik pomen se pripisuje celo v inozemstvu delovanju Jugoslov. Matice in kakšne sloves uživa, vendar moramo proti taki zlorabi naše firme najstrovejše protestirati. Protestirati že s stališča morale. Italijanskega naroda s staro in visoko kulturo so taka bojna sredstva nevredna. Ako je italijanstvo slovenskega Primorja res tako neoporečno, kakor zatrjujejo, potem takih sredstev tudi treba ni. Zmagati bi morala ideja sama. Ali prav način boja proti avtonomnemu prebivalstvu Primorske dokazuje, da ideja nima notranje sile, ter da je trditve o italijanstvu teh pokrajin zavestna neresnica. Zato boj z ognjem in mečem, zato barstva. ki jih ne najdemo kmalu v kulturnem svetu in ki upravičuje bojazen, da je slovita italijanska kultura padla globoko pod normalno dekadence. To žalostno izpričevalo so ji dali Italija-

ni ob zadnjih volitvah pred vsem svetom ter za vsakega objektivno mislečega človeka podali neovrnjeni dokaz, da je Slovanstvo našega Primorja tako silno, da si ga italijanski narod ne upa zanikati drugače, kakor z iztrebljenjem in z brutalno silo. Tudi takemu nasilstvu gre naš protest tudi že s stališča človečanstva samega. Vsak narod ima v sebi nekaj imperijalizma, ki je plod zdravega egoizma. Toda kar počenjajo Italijani z našimi ljudmi v Primorju in Nemci na Koroškem, to daleč presega meje sacro egoizma, temu egoizmu nedostajajo vsake etike. To početje obtožujemo ter je kličemo pred sodbo, ne moremo kakor »zvezdo narodov« ampak pred sodbo vsega zdravega človeškega razuma. Konstatujemo, da so volitve za rimski parlament v slovenskem Primorju — izvzemši Goriški del in Kras — potvorba, ker ljudska volja ni mogla in ni smela dobiti izraza. Ako smo Koroški plebiscit imenovali falzifikat, s tem večjo pravico smemo to izreči o primorskem plebiscitu, kakoršen pridevek so Italijani nadeli tem volitvam. Svoboda volitev ne samo, da ni bila zajamčena, ampak je bila s silo zatrta in pogazena. Ponosni Italijani na izid teh volitev ne morejo biti, pač pa smo lahko ponosni na svoje primorske junake, ki so navzlic vsemu širnemu svetu podali dokaz, da žive in da hočejo živeti. Ne morem si kaj, da bi jim s tega mesta ne izrekel najiskrenejših čestitk in globokega priznanja.

Jugoslovenska Matica vlaga protest zaradi zlorabe njenega imena tudi zategadelj, ker ona ni in ne bo politično društvo. Politiko vodijo naši Primorci sami, ta politika ima za seboj tako sijajno preteklost, da jej mirno lahko zaupamo in da se nam vanjo prav nič vmešavati. Smo tudi toliko konstitucionalni, da vemo, da nam ne gre posegati v suverenost tuje države. Trdno verujemo, da si bodo naši Primorci sami znali izvojevati pravice, ki jim gredo po vseh božjih in človeških postavah. Zato odklanjamo vlogo, ki jo prisojajo Italijani Jugoslovenski Matici.

Jugoslovenska Matica je kulturno društvo!

Matica je in hoče ostati kulturno društvo tako po vsebini svojih pravil kakor tudi po svojem delu. Njena živa potreba je nastala, čim je po takozvanih mirovniških konferencah v Parizu postalo jasno, da človeštvo iz svetovnega požara ni izšlo še popolnoma očiščeno, da se ga marveč drži še mnogo predvojne žilindre; čim smo prišli do trpke zavesti, da so velike države z malimi narodi med vojsko igrali krivo igro, da so bila gesla o samoodlobi narodov, o enakopravnosti velikih in malih narodov, o teritorialni narodni avtonomiji le pulvice, ki so nas stale mnogo

Alfonz Daudet:

19

Tartarin na planinah

Roman.

Prevedel dr. Ivo Šorli.

Za hip ga je prevzela taka ginjenost, da je moral umolkneti, potem pa je povzel:

— Vi me poznate, Gonzaga... Nič bi ne moglo bolje izraziti vse te pristrčnosti, vse te zblizujoče gorkote, ki jo je vžil v to trubadursko Bompardovo krstno ime: bilo je, kakor da mu je stisnil obe roki in si jih položil na srce... — Vi me poznate! In vi veste, če sem se obotavljal, ko je bilo treba iti na leva... In med vojno, ko smo v Društvu organizirali obrambo...

Bompard je pri tem vzdignil glavo in tako strašno skremžil obraz, kakor da vse še enkrat preživlja.

— A glejte, prijatelj — česar niso mogli doseči levi, česar niso dosegli Kruppovi topovi, to se je posrečilo Alpam — bojim se jih...

— Ne govorite tako, Tartarin!

— Zakaj ne? je rekel junak z veliko preprostostjo. Če je res, lahko rečem.

— In mirno, odkritosrčno je priznal vtisk, ki mu ga je napravila Doréjeva risba, o nesreči na Matterhornu, kako globoko se mu je vgrebla v spomin. Nepristojno da jo ima pred očmi. In da se ga je bil polotil grozen strah pred tolikimi nevarnostmi, pa se je zato napravil na pot, da se zaupa vodniku izrednih zmožnosti, čim je čul o njem.

In z najnaravnejšim glasom je pristavil:

— Ampak vi niste bili nikoli vodnik, kaj ne, Gonzaga, da ne?

— Pač se je nasmehnil Bompard... Samo, da nisem bil še prav povsod in nisem doživel vsega, o čemer pripovedujem ljudem...

— To se razume, je prikimal Tartarin. Oni pa pridružen:

— Pojdva za hip ven na cesto! Tam se laže o vsem pomeniva.

Prišla je bila noč, in topla, mokra sapa je valila črne kopice po nebu, kjer je bil solnčni zaton zapustil sive oblake dima. Stopala sta po sredi gorskega rebra proti Fluelenu, srčujoč neme sence lačnih turistov, ki so se vračali v hotel. Pa sta bila tudi sama kakor dve senci, ker nista izpregovorila besedice, dokler nista dospela do dolgega predora, ki seče pot in ki je tu odprt na jezero.

— Ustaviva se tu! je zadonel Bompardov glas, ki je odmeval pod obokom kakor strel iz topa. In daleč na zidu galerije sta uživala divni pogled na jezero, na kipečo kopo črnih, gostih smrek in bukev v osredju ter na vedno višje in vedno bolj zabrisane gore v ozadju. Za njimi so stali še višji in višji grebeni v modrikastem neredu, da že ni bilo več razločiti, kje začnejo oblaki, a na sredi se je bleščala komaj vidna črta nekega ledenika, ki je zdaj naenkrat zažarela v mavričnem, rumenem, rdečem, zelenem ognju. Goro so razsvetljevali z bengaličnimi plameni...

Iznad Fluelna so švigale rakete in se drobile v mnogobrojne zvezde, na jezeru so se križali lampijoni. Ladje, same s svojimi godbami in vzklikajočimi ljudmi, so ostale nevidne.

Res čaroben pogled iz okvirja težkih, pravilnih, mrzlih zidov predora.

— Res čuden kraj ta Švica! je vzkliknil Tartarin.

Bompard se je glasno zasmejal.

— O, Švica!... Švice pej še ni ne!...

V.

Zaupen pogovor pod predorom.

— Švica, kakor je danes, gospod Tartarin, ni nič drugega, nego velikanski »Kursaal«, nekaj panoramni muzej, kamor prihaja na oddih z vseh strani sveta množica ljudi, a jih izkorišča sto in sto milijonov bogata družba s sedežem v Zenevi in v Londonu. Koliko denarja je bilo treba, boste razumeli, če pomislite, kaj je stalo, predno so vzeli v najem, naličkali in naličkali ves ta širni prostor, vsa ta jezera, gozde, gore in slape, koliko stane vzdrževanje vseh teh nešteti uradnikov in figurantov, in kaj so potrosili, predno so postavili vse te prekrasne hotele s plinom, telefoni in telefoni!

— Saj bo menda res tako! zamišljeno vzklikne Tartarin, ki se spomni Rigija.

— Orpo, če je res! Saj vi niste videli pravzaprav še ničesar. Pojdite samo malo globlje v deželo, in ne boste ga našli kotička, kjer bi ne bilo vse umetno pripravljeno in narejeno, kakor pod pozoriščnim podom v Veliki operi v Parizu: slapi, ki so ponoči bolj razsvetljeni nego pri belem dnevu; pravi portali pri vhodih na ledenike; že na vsak vrh hidravlična železnica ali vzpenjača. Seveda pa se je morala družba ozirati nekoliko tudi na svoje angleške in ameriške klijente ter

pustiti nekaterim posebno slovečim planinam, kakor so Jungfrau, Mönch in Finsteraarhorn, njihovo navidezno nevarnost in divjost. V resnici kajpak tudi tu ne tvegaš nič več nego drugje.

— Kaj pa prepadi, prijatelj? Ti prepadi so vendar strašni! In če zletite v enega...?

— Zletite na sneg, gospod Tartarin, in si ničesar ne napravite! In tam doli najdete zmerom kakega vratarja ali lovca ali kogarkoli, ki vas vadije in okrači, ki vas prime pod pazduho in vas skrbno povpraša: »Gospod, ali imate kaj prtljage?«

— Kaj mi kvasite, Gonzaga?

Bompard pa še bolj resno:

— Vzdrževanje teh prepadov povzroča družbi še največ stroškov.

Pod predorom za hip groben molk. A tudi zunaj je vse utihnilo. Nič več umetnih ognjev ne gori, nič več raket ne šviga v zrak, nobena ladja ne kroži več po jezeru. Zato pa se je zdaj vzdignil nad obzorje mesec in ustvaril novo sliko: mokrotnomodro in z nepredornimi sencami pomešano pokrajino — sliko, ki je videti prav tako naročena, kakor vse drugo...

Tartarinu sicer prav vse, kar mu je povedal tovariš, še ne gre v glavo, čeprav si ne more kaj, da ne bi se spomnil tega, kar je te štiri dni že sam doživel, kakor solnčni vzhod na Riggiju in burko z Viljemom Tellom. Toda ker živi v vsakem Taraskoncu poleg bačača še lahkonerež, se ga je le kolikor toliko prijel.

Irvi in žrtve, ves dobiček iz teh žrtv na je pripadel velikim državam. Na nastup dobe, ki smo jo pričakovali in ki nam dokončno odstrani sporne točke med državami v narodnostnem pogledu ter tako v bodoče onemogoči vsak konflikt med njimi iz narodnostnih razlogov, smo doživeli neko prehodno dobo. Prehodno zategadelj, ker čisto gotovo je, da človeštvo ne bo ostalo na pol poti, da izvojuje zmago narodnostnemu zakonu. Zakon narave, ki je najzgodnejši izmed zakonov, pa je, da vsak narod sam odloči o svoji in svojih pripadnikov usodi, do kodor segajo njegove bivališče, do kodor sega glas njegove govornice. (Viharno odobravanje!)

Prehodna doba! Meje samo demarkacijska črta.

Nam gre zato, da vzdržimo v tej prehodni dobi. Na stotisoče naših rojakov je ob sedanjih provizornih ureditvah ostalo izven granic naše nacionalne države, tako na Primorskem, kakor na Koroskem. V njih obdržati misljenja, da so s nami enega roda, v njih ustališči svetovni kulturni edinstva s nami, to je naša naloga. Kakor Nemci, Francozi ali Angličani svojim rojakom, raztresenim po širnem svetu dan za dnem nudijo duševne hrane, jim s tem bude in dvigajo ponos, da se po krvi in zavesti štijo pripadniki tega naroda, prav to hočemo doseči s svojo Matico. Ko pride veliki moment osvoboditve, bo Matica polagala račun, ki mora izkazovati, da noben blaven del ali pa da je le nematen odstotek našega naroda šel v izgubo. Naloga tega našega delovanja je rekel bi nadčloveška. Če gledamo na Korosko ali na Primorje, vidimo, da imamo opraviti s brutalnimi nasprotniki, ki se ne plašijo pred nobenim, še tako zavrženim sredstvom, da bi ugonobili telo in dušo tamokšnjega naroda. Ti nasprotniki razpolagajo z bogatimi sredstvi, ki jih moremo paralizirati le s skrajno napetostjo vseh svojih sil. Tu fašisti, tam Heimatsdienst, opa pa pod mogočeno patronažo svojih vlad. V tem gigantnem boju kliče Matica narod jugoslovanski na koncentracijo njegovih sil tako materialnih kakor duševnih. Is poročil družinskih funkcionarjev boste razvideli, kako ogromnih materialnih žrtv zahteva kulturno naše delo med neovrobojenimi brati. V to delo mora priti sistem. Delo zahteva enotnega in smotrnega vodstva. Danes je to še vse preveč raztrgano. Čiril - Metodova družba, Straža, Gospodarski Zvon - vse to mora priti pod okrilje Jugoslovanske Maticе. Naj obstoje posebne sekcije šolske, gospodarske, splošno kulturne, če hočete Primorske in Koroske sekcije, toda vse te akcije mora voditi enotna direktiva, abiranje materialnih sredstev in njih uporaba se mora vršiti po enotnem koncentrično izdelanem načrtu.

To delo pa zahteva tudi koncentracijo vseh duševnih sil našega naroda brez razlike stanu, slojev ali strank. Program Jugoslovanske Maticе je tako vršen in zopet tako zelo obča last vsa našega naroda, da ne poznam stranke, kolikor tudi jih je, ki bi tega programa ne odobraval in ki bi tega programa mimo drugih točk ne bila uvrstila v svoj lastni program. Sode-

lovanje v Jugoslavijo. Maticel torej nikomur ni onemogočeno, ker nobena strankarska pripadnost ti ne zabranjuje, da bi s svojim političnim nasprotnikom ne sedel k naši skupni mizi. Treba le ljubiti do stvari in dobre volje. V tem smislu pospravljamo vse številne vdeležence prvega slovenskega pokrajinskega zbora Jugoslovanske Maticе v željo, da bi sborovanje obrodilo bogatih sadov v korist našim bratom onstran demarkacijske črte in končno v korist celokupnemu našemu narodu. (Odobravanje!)

Za otvoritvenim predsednikovim govorom je podal g. nadučitelj Mahkota tajniško in blagajniško poročilo. Is teh poročil pomenamo, da ima Matica v Sloveniji 52 podružnic. Na Kranjskem 23. Podružnice v Ljubljani štejejo nad 4500 članov. Od kranjskih podružnic je najgostejša in najmarljivejša podružnica na Raketu, ki šteje že 40 članov v svojem kratkem obstanku. Fanje in dekleta na Raketu kar tekmujejo za Matico. (Zbor je Raketu priredil lakreke ovacije!) Na Stajerskem ima Matica 17 podružnic, od teh je zelo marljiva podružnica v Mariboru, ki ima nad 2100 članov. Tudi podružnica v Šoštanjju je zelo marljiva. Ostale podružnice so dve v Prekmurju in po drugih krajih.

Is blagajniškega poročila posnemamo, da je imela Matica tekom svojega obstanka od ustanovitve do 1. maja tega leta a) dohodkov 1.016.671 K 29 v in b) izdatkov 525.967 K 80 v, ima torej prebitka 490.688 K 49 v. Akcija velikonočnih prirhov in akcija šolske mladine je donesla Matici nad 125.000 K dohodkov. Mnogo dohodkov obeta tudi sedaj zasnovana akcija »narodnih venzin«.

Zbor je obe poročili z zanimanjem vzel na znanje, na kar je pregledovalec računov g. rač. svet. Z. je predlagal staremu odboru absolutorij.

Pri sledečih volitvah je bil na predlog dvor. svet. F. Regalija v viharim vzklikom izvoljen za predsednika pokrajinskega odbora Jugoslovanske Maticе g. dr. Vladimir Ravnhar. Z vzklikom so bili nadalje izvoljeni v odbor: za Ljubljano: dr. Fornazarič, ga. dr. Debeljakova, dr. Lončar, Mahkota, dr. Dinko Puc, dvorni svetnik Fran Regalija, dr. O. Rybač, dr. Srebrnič, ga. dr. Franja Tavčarjeva, vladni svetnik dr. Vodopivec, inž. Kosmač, Kopač in Ribarič, za Maribor: Joško Mohorko, načelnik postaje, in učiteljica gđ. Ljudmila Poljančeva, za namestnika Julče Novak in gđ. Stupica, za Ptuj: Vinko Šarona (nam. prof. Vajda), za Savinjsko dolino: nadučitelj Skala Anton, Šoštanj (nam. Vinko Stopar), za Celje: Ludvik Černej (nam. prof. dr. Dornik), za Gorjansko: Ivan Masten (nam. ob. kom. Kolar), za Kamnik: I. Slatnar (nam. Jože Čeh), za Dolenjsko: ravatelj J. Wester (nam. notar H. Zavrtnik), za Notranjsko: notar I. Tavžes (nam. postajamačelnik Gornik).

Pri slučajnostih se je razvila živahna debata o aktualnih vprašanjih in zlasti o vprašanju postavitve spomenika zasledenemu ozemlju. To vprašanje se je iz raznih razlogov postavilo izven dnevnega reda. Ob 5. popoldne je bil zbor zaključen.

Politične vesti.

— Zanimiva interpelacija. »Novosti« poročajo, da so zemljoradniški poslanci interpelirali ministrskega predsednika Pašiča radi potovanja železniskega ministra v Dubrovnik. To potovanje je stalo državo 50.000 dinarjev. Vlak, v katerem se je vozil železniški minister s svojo družino in drugimi osebami, je obstajal iz pet salonskih in dveh dvornih vagonov. Po naročilu pomočnika železniskega ministra inž. Jelčica so morali vsi kolidorji in javna splotja razobesiti zastave, kakor je bilo to v navadi za časa avstr.-madžarskega gospodarstva. V Sarajevu so se vršile na čast tem potnikom ceremonije, ki se vršijo le na čast vladarski hiši. Interpelanti prosijo ministrskega predsednika, da to zadevo razjasni — ako je to sploh mogoče.

— Trgovska pogajanja z Italijo. Italijanski delegati za trgovska pogajanja so prišli v Beograd ter sta se sestala načelnika obeh delegacij dr. Ninčić in Lucifoli. Dan, kdaj se bodo začela pogajanja še ni določeno. Če bi se uresničilo, da bi italijanska delegacija zahtevala, naj luka Baroš ostane še nadalje pod upravo Reke, bi se temu naša delegacija energično protivila in zahtevala, da se mora rapalska pogodba izvesti v celoti.

— Demisija poljske vlade. Iz Varšave poročajo: Deželni maršal je na željo večine strank deželne zbornice poslal državnemu predsedniku pismo, v katerem ga prosi, naj ne sprejme demisije Witosovega kabineta. Witos je v svojih prošnji, naj bi se sprejela njegova demisija, navedel kot vzrok svoje ostavke demisijo zunanjega ministra in zadržanje socialistov ter narodno - delavske in osvoboditvene stranke, ki so odklonile svoj vstop v vlado. Misli se, da njegova demisija ne bo sprejeta.

— Italijanski uradni glas o gornje-slezjskem vprašanju. »Tempo« piše: Gornja Slezija je še vedno ona počina, ob kateri se lahko razbije mir Evrope in antante. Lloyd Georgevo stališče v tem vprašanju je bilo tako, da ni bila izključena celo francosko-angleška vojna. Toda kakor se vedno zgodi temu državniku, je tudi sedaj v zadnjem trenutku spremenil svoje stališče in opustil svojo intransigenco. Ta sprememba angleškega pojmovanja lahko pomeni, da bo na prihodnji konferenci stal Lloyd George na strani grofa Sforza.

— Nezadovoljnost s politiko grofa Sforza. Turinska »Gazetta del Popolo«, ki je še nedavno podpirala francosko politiko, piše: Italija je postala pepelčica antante ter se zdi, da je njena naloga le še pomirjevati zaveznike, ki se pripravajo za hegemonijo. Italija pričakuje od svojega zunanje ministra malo več hrbenice. Ali ima grof Sforza sploh hrbenico? Ne, resnično ne! List napoveduje, da bodo nacionalisti v parlamentu brezobzirno obračunali s Sforzo, kot zastopnikom italijanskega propada.

— Nacionalisti proti grofu Sforzi. »Idea Nazionale« ostro napada grofa Sforzo, ki je po njenem mnenju popolnoma indolenten v gornje-slezjskem vprašanju ter se mu ni posrečila niti formalna upravičba poljske vlade. List končuje: Kaj bo delal Sforza v Boulognu? Katero tezo bo zastopal? Pravijo pomirjenje. To se pravi nezmožnost, nič, hlapčevstvo!

— Francoski parlament in plebi-scitni pokret v Avstriji. Poslanec Guernier je v francoski zbornici govoril o plebiscitnem gibanju v Avstriji in izvajal med drugim: »Parlamentarni odsek za zunanja dela smatra za potrebno, da opozarja z ozirom na opetovano proglašen sklep zaveznikov glede zapadne Ogrske, opozoriti na kršenje saint-germeinske mirovne pogodbe s tem, da Avstrija naravnost forsira vprašanje njene združitve z Nemčijo. Člen 88. saintgermeinske pogodbe prepoveduje Avstriji na ta način razpolagati s svojim ozemljem. Vkljub temu so avstrijske oblasti mirno trpele na ozemlju republike zlasti na Tirolskem plebiscitne manifestacije, ki so jih organizirali in pripravljali nemški agenti. Enaka stvar je tudi z manifestacijami, ki se pripravljajo na Salcburškem. Naglašalo se je, da te manifestacije nimajo službenega značaja in da so samo sredstvo, da se sondira javno mnenje. Toda zgodilo se je veliko več. Avstrijski parlament je nedavno tega sklenil zakon o organizaciji teh plebiscitov. Ali torej ni nespametno, ako se še sedaj delajo priprave za takojšnjo izročitev zapadnih okraških komitatov Avstriji? Bilo bi nemara priporočljivo, da se v tem oziru postopa z vso previdnostjo ter se pridržijo končno rešitev zapadno - ogrskega vprašanja.

† Dr. Milenko Vesnić.

— d Beograd, 29. maja. Presbitro poročila iz Pariza: Naš poslanik v Parizu dr. Milenko Vesnić je umrl.

— d Beograd, 29. maja. V Parizu je nenadoma umrl dne 28. t. m. ob 16. dr. Milenko Vesnić, naš poslanik v Franciji in bivši ministrski predsednik. Truplo pokojnikovo bo pokopano na državne stroške v Parizu, naknadno pa se bo uredilo vprašanje prevoza v domovino.

— d Beograd, 29. maja. Presbitro poročila iz Pariza: G. Milenko Vesnić je včeraj popoldne ob 16. naglo umrl v klubu Union, odkoder so ga takoj prenesli v poslaništvo. Dasiravno je bil Nj. Vis. prestolonaslednik regent Aleksander v Parizu v nastrožjem inkognitu, je prišel v poslaništvo in izrazil soprogi Vesničevi svoje sožalje. Tudi predsednik francoske republike je po šefu predsedstvenega kabineta izrazil svoje sožalje. Ravno tako so prišli v poslaništvo in izrazili svoje sožalje ministrski predsednik, šef protokola, italijanski in španski veleposlanik in mnogi gostevidne ugledne osebnosti. Pogreb bo prejkone v torek. Dan pogreba se bo definitivno določil danes sporazumno z ravnateljstvom pisarne ministrstva za zunanje posle.

— d Beograd, 29. maja. Presbitro poročila iz Pariza: Ko se je zvečela smrt Milenka Vesniča, je ministrski predsednik Briand takoj izrazil svoje sožalje in žalost zaradi izgube, ki je zadela kraljevino SHS s smrtjo njenega eminentnega zastopnika v Parizu, ki si je stekel za vojne velike zasluge za zavezniško stvar. Tudi g. Fournier je posetil soprogo Vesničevo in ji izrazil svoje sožalje.

— d Beograd, 29. maja. Ministrski predsednik Nikola Pašić je sprejel nastopno brzojavko: »Pariz, 28. maja. Ko doznavam žalostno vest o smrti g. dr. Milenka Vesniča, smatram za svojo dolžnost, da

izrazim globoko sožalje in žalost zaradi izgube, ki je zadela kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev v osebi njenega odličnega poslanika v Parizu, ki je izvršil toliko uslug zaveznikom in svoji državi tekom vojne. V času svoje kariere v Franciji je g. dr. Vesnić znal doseči spoštovanje in prijateljstvo vseh, ki so ga poznali, tako da je njegova smrt zbudila enodušno in globoko žalost. — Briand.«

Pokojnik dr. Milenko Vesnić je bil po poklicu vsučiliški profesor. Ko je bil izvoljen za poslanca, se je popolnoma posvetil političnemu življenju in je kasneje stopil v diplomatsko službo. Bil je med ustanovitelji radikalne stranke ter igral v tej stranki poleg Pašiča in Protića eno najodličnejših vlog. Vzgojen v francoskem duhu, je bil velik prijatelj francoskega naroda in je z vso vneto zagovarjal najcizje prijateljstvo med našo kraljevino in Francijo. Vesnić je dolga leta zastopal Srbijo pri francoski vladi. To poslaniško mesto je obdržal tudi, ko je iz Srbije nastala naša današnja kraljevina. Lani je bil imenovan za ministrskega predsednika. Sprejel je ta posel pod pogojem, da se zopet vrne na svoje pariško mesto, čim izvede svojo misijo v Beogradu. To se je tudi zgodilo. Ko je demisioniral, se je vrnil v Pariz, kjer je nadaljeval svojo francijsko politiko. Dr. Milenko Vesnić je bil prepričan zagovornik in boritelj za narodno in državno edinstvo. Za to idejo je tudi žurnalistično deloval. Nekaj njegovih člankov, v katerih je poudarjal svojo neomajno vero v srečno bodočnost naše domovine in zagovarjal z nepobitnimi argumenti naše narodno in državno edinstvo, je priobčil tudi naš list. Dr. Vesnić je lani spremljal prestolonaslednika regenta Aleksandra na njegovem potovanju po Sloveniji, zato se bo na ljubeznivega, ugajenega, simpatičnega gospoda med nami še marsikdo spominjal.

Iz ustavotvorne skupščine.

— d Beograd, 27. maja. 40. seja ustavotvorne skupščine. Na vrsto pride interpelacija poslanca dr. Uroša Stajića (zemljoradnika) in tov. na ministra za trgovino in industrijo dr. Spaho veli, da je suša bila edini vzrok, da se je izdala prepoved izvoza živil iz države. Druga razloga ni bilo. Najbolj so bili prizadeti izvozniki, ki so morali zadržati tolike zaloge, ne da bi jih odpisali. Ni točno, da je bila posledica prepovedi naglo padanje cen. Po pregledu cen v Vojvodini, iz katere se hrani največji del naše države, izjavi, da je padla samo cena koruze, dočim sta ječmen in pšenica ravno v času prepovedi v ceni poskočila. Ko je vlada dobila poročilo iz pasivnih krajev, kakor iz Bosne, Dalmacije, Like, posebno pa iz južne Srbije, vladi ni ostalo drugega, kakor da je prepovedala izvoz. Prepoved se je dvignila, kakor hitro je bilo dosti dežja v državi. Nato govori interpellant posl. Stajić, ki v imenu svoje skupine predlaga ta predlog na dnevni red: »Obsojajoč dosedanje trgovsko politiko vlade glede izvoznih carin in prepovedi izvoza poljedelskih proizvodov, ker je naperjena izključno proti kmetovalcem, ter zahtevajoč, da se izvozna carina in prepoved izvoza več ne porablja, prehaja skupščina na dnevni red.« Radikalni poslanec Čeda Kostić veli, da v dveh do treh letih naša trgovinska politika ni šla po onem potu kakor bi bilo treba. Največji vzrok tega je največ naša politika notranje neurejenosti. Potrebno je, da se politično uredimo, potem pa bo mogoče, da dobimo v trgovini stalen pravec, brez katerega v državi ni napredka. Ako se politično ne uredimo, bo naša politika vedno od danes do jutri. Stoji na stališču, da mora glede draginje država vzeti inicijativo v svoje roke, česar do sedaj nismo imeli. Na koncu pravi, da moramo biti zadovoljni s politiko, ki jo je začela vlada izvajati v zadnjem času. — Za njim govori poslanec Ethin Kristan, ki obsaja politiko vlade v trgovskem pogledu. Sprejel se je predlog posl. Simonovića (radikalca), ki se glasi: »Ustavotvorna skupščina po zaslišanju odgovora g. ministra za trgovino in industrijo odobrava storjene korake in prehaja na dnevni red. — Interpelacija posl. Iv. Deržića o ob-

se je odgodila, ker je prometni minister v ostavki.

— d Beograd, 28. maja. 41. redni sestanek ustavotvorne skupščine je otvoril predsednik dr. Ribar ob 9.30. Na dnevnem redu dobi besedo poslanec Divac (socialni demokrat), ki veli, da bi ustava morala regulirati ne samo politično, temveč tudi gospodarske in socialne odnose družbe. Tu je važneje, da se čim pravilneje rešijo državljanska kakor tudi gospodarska in socialna prava državljanov. Kakor je tudi važna državljanska svoboda in da državljanji uživajo državljanska in politična prava, tako je še bolj važno za vse državljane, da uživajo tudi gospodarsko svobodo. V preteklosti je vladal politični absolutizem, danes pa vlada kapitalistični, če so za politična prava obstajali humani in narodnostni razlogi, veljajo isti razlogi tudi za gospodarska in socialna prava. Vpraša se, ali vrši država svojo nalogo. Danes je ne vrši, ker obstaja kapitalistični način proizvodnje in konzuma. Glede tretjega poglavja ustave veli, da predstavlja uspeh socialnih demokratov in drugih opozicijskih skupin. V vladnem načrtu g. Pašiča tega poglavja ni bilo in se opaja v njem vpliv naprednih opozicijskih elementov. Ta okolnost dokazuje nadalje, da ima vlada malo zmisla za reguliranje gospodarskih odnosov. Socialne demokrate je pri teh zahtevah vodilo čisto načelo humanih in narodnih razlogov, ker razred najemniških delavcev predstavlja danes zelo velik del naroda in pomeni štitiati ta razred: braniti narod v onem delu, v katerem je najbolj ogrožen. — Posl. Vuksavić (demokrat) poudarja, da je znak naprednosti v idejah, da je to tretje poglavje sploh moglo biti sprejeto v ustavo. Odobrava tretji člen tega poglavja, ki stvarno zadovoljuje interese delavcev vseh profesij in jim daje možnost, da zasluži vsak, kolikor ima moči. S tem poglavjem ustave se daje možnost seljakom in delavcem, da štitiijo svoje interese. Sedanja razvoj gospodarskih razmer v selu kaže dve protivni težnji: na eni strani razdelitev male posesti, na drugi strani pa kopičenje v srednji in veliki posesti. Obe težnji sta nevarni in je njun rezultat isti, t. i. osiromašenje širokih kmetijskih slojev. Zemljoradniške zadruge so bile dosedaj edino sredstvo obrambe, toda to sredstvo ni zadostno. Eden izmed najsijajnejših uspehov v tem poglavju je agrarna reforma, s katero postanejo kmetje svobodni. Ustava torej ni samo državni zakon, temveč tudi državni program. Glasoval bo za to ustavo. — Poslanec Roškar (Jugosl. klub) omenja v svojem govoru nedostatke in slabe strani tega poglavja in predlaga izpremembe kakor jih predvideva ustavni načrt Jugoslovanskega kluba. Seja je bila zaključena ob 13. prihodnja seja pa je odročena za ponedeljek ob 9.

Iz naše kraljevine.

— Omladinska akcija za zgradbo nacionalne zvesti in svobode. Poročali smo že svoj čas, da se je osnovala v Splitu omladinska napredno-nacionalna organizacija. Glavni odbor te organizacije kliče sedaj v svoji poslanici vse omladin v Jugoslaviji: Bratje in sestre! Nismo še svobodna nacija. Robujemo plemenski mržnji in neslogi. Vedeli smo, da potom smrti iščemo svobodo in nacionalno življenje, sedaj pa ne znamo občutiti jih, marveč begamo po stranskih poteh boleznega političnega prepiranja in strankarstva. Kar je pri nas kaj veljalo, se je zanemarilo, vse, kar je potrebovalo nadaljevanja, napora in borbe, se je opustilo. Nismo si ustvarili nacionalne duše. Treba, da damo izraza življenju in svobodi. Zdržimo vse svoje osnove, vse svoje želje, vso našo voljo, zedinimo vse, kar je dobro, vrzimo v plemenito med vsemi. Zavedamo se, da moramo dovršiti z brezmejno vztrajnostjo delo narodnega preporoda. Jugoslovanski ideali so ideali novega revolucionarstva, ker naše nacionalne želje niso zadovoljene. Vsi brez razlike vere, spola in družbenega značaja, izgradimo v sebi tip novega jugoslovanskega človeka. Z vero jedinstva in znakom nacionalnega preporoda bomo pomagali zavednim, dičnim in ponosnim zaslužnim bratom, da jih osvobodimo in dovedemo pod svoje okrilje. Krog zavednih nacionalistov se mora razširiti, da se dvigne nacionalna morala mas, kajti edino tako moremo držati v napetosti vse narodne duhove, da morejo, ko bo čas in potreba, skočiti na plan. Nacionalisti v duši in srcu, pripravljajte se na borbo!

— Podržavljenje bolnic. Ministrski svet je sklenil, da preidejo v državne roke vse bolnice, ki so last privatnih društev.

— Ravnateljstva za tujski promet. Ministrski svet je pooblastil ministra za trgovino in industrijo, da ustanovi ravnateljstva za tujski promet s centralo v Beogradu in potniškim uradi v Beogradu, Zagrebu, Sarajevu, Splitu in Ljubljani. Namen teh uradov bi bil, dati trgovcem in potnikom potrebna pojasnila.

— Izseljeniško vprašanje. Minister za socialno politiko dr. Kukovec je te dni predložil ministrskemu svetu v odobritev načrt uredbe o izseljenicah. Namen te uredbe je urediti kaos, v katerem se nahaja izseljeniško vprašanje v naši državi. Po tej uredbi bodo morali za izseljenje skrbeti državni organi. Država bo prevzela izseljeniško vprašanje v svoje roke ter izvajala izseljeniško politiko, katere glavna naloga bo, čimboli varovati delavno moč našega naroda v korist domovine.

— Prepovedan avstrijski komunistični list. Minister za notranje stvari je s sklepom od 17. maja prepovedal uvoz in razpečevanje lista »Der Arbeiterrate«, ki izhaja v nemškem jeziku na Dunaju in piše s komunističnimi tendencami.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 30. maja 1921.

— Enoten kazenski zakonik za našo kraljevino. Kazenski odsek zakonodajnega sveta ministrstva pravde je zboroval od 21. do 28. majnika 1921 v prostorih poverjenstva za pravosodje v Zagrebu. Predsedoval mu je minister pravde Marko Gjuričić sam, a njega je nadomestoval predsednik beogradskega kazenskoga sodišča Mihajlo Jovanović. Ostali člani so bili Srbi: profesorji Boža Marković, Miljković, Živanović, Sudija kaz. suda Supotić, načelnik Ogorelica, Hrva: prof. Šilović in umirovlj. predsednik Posilović, Rus prof. Cubrinjski (sedaj honorarni prof. v Beogradu) in Slovenec prof. Dolenc. Predmet posvetovanja je bil splošni del kazenskega zakonika. Podlago je tvorilo troje načrtov: Markovićev iz leta 1909, Živanovićev in Cubrinjskega iz tekočega leta. Oziralo se je na moderno zakonodajstvo zadnjih desetletij, osobito na norveški kaz. zakonik, pa na osnutke za Nemčijo, Švico in Avstrijo ter na t. zv. Gegenentwurf nemških profesorjev, toda pred vsem se je vpoštevalo socialno strukturo naroda v celi naši kraljevini. — Izdelani osnutek pojde kmalu v tisk. — Prihodnje zborovanje tega odseka bo začetkom julija t. l. v Ljubljani. Trajalo bo prilično 10 dni, predmet mu bo enoten kazenskopravni red.

— Poziv! Ni še zbrano vse gradivo, ki nam služi na merodajnih mestih za dokaz nečuvenga in po mednarodnem pravu nedopustnega postopanja avstrijskih oblasti napram državljanom slovenske narodnosti na Koroskem. Zlasti bi še radi zbrali najbolj kričeče slučaje o postopanju avstrijskih varstvenih in političnih oblasti ter konzularnih zastopstev glede potnih listov, dovoljenja za povratek v domovino, iztiranja notoričnih notoričnih avstrijskih državljanov, samolastnega postopanja podrejenih organov, prezirajočega potna dovoljenja nadrejenih oblasti in dokazujočega anarhične razmere v nemški upravi, kjer ima prvo in

zadnje besedo »Heimatsdienst«. Kdor nam pošlje takoj točen popis takega slučaja, ki ga je sam doživel ali nam pomaga pri zbiranju tozadevnega gradiva, stori naši stvari veliko zaslugo. Kjer obstoje kake obrambne organizacije, se tudi lahko tam zgleda in popiše svoj slučaj. Le hitro se naj to zgodi, ker nujno rabimo za izpolnitev že nabrajenega. Od obrambnih društev pričakujemo, da nam pri tem našem delu pomagajo. Podružnica Gospodarskega Zvona na Prevaljah.

— Slovesen pogreb junaka-mučenika v Radovljici. Iz Radovljice nam javljajo: Sijajni in slovesni pogreb junaka Sokola-mučenika Boštjana Olipa se je danes razvil v krasno manifestacijo narodne misli. Krsta junaka, ki je bila prenešana iz gornještajerskega mesta Murava, je bila položena na oder v Gasilnem domu. Vse mesto se je zavelo v črne zastave. Okoli Gasilnega doma so bili razpostavljeni številni venci, nad 15, med njimi venci raznih društev: Sokola, gasilnih društev in Pevske zveze. Gorenjska župa je položila velik venec z napisom: »Junaku-mučniku Gorenjska sokolska župa«. Spreveda se je udeležila številna množica iz vseh gorenjskih krajev. Na vozovih so prihajali kmetje iz vseh vsa, da izkažejo zadnjo čast žrtvi avstrijskega nasilstva. Sprevod je otvoril Sokol z zastavami. Ljubljanskega Sokola je zastopal brat Bojan Drenik. Dalje Gasilska zveza za Gorenjsko s petimi zastavami, pevski društva in zastopniki »Društva dobrovoljcev« v Ljubljani. Za krsto so šli vsi Boštjanovi sorodniki in zastopniki državnih oblasti. Na grobu je bilo več govorov. V imenu Sokola se je poslovil od Boštjana g. dr. Mirko Triller, v imenu dobrovoljcev tajnik Šifrar in v imenu samostojnih kmetov kmet Ažman iz Hrast. Pevci so na grobu zapeli »Nad zvezdami«. Sokolski naraščaj pa je junakov grob obsul s cvetlicami.

— Za višja šolska nadzornika sta imenovana v definitivnem značaju začasni višji šolski nadzornik Dr. Poljanec in gimnazijski ravnatelj v Novem mestu Josip Wester.

— Konstituiranje občinskega odbora v Lescah. Dne 27. maja se je konstituiral novi občinski odbor v Lescah. Za župana je bil soglasno izvoljen pristav SKS g. Fran Vidic. Tudi vsi svetovalci pripadajo SKS. Vidi se, da so Lesce zavedna napredna občina.

— Iz Poljan nam pišejo: V nedeljo je bil v Poljanah nad Šk. Loko izvoljen za župana Fran Demšar, »Jaken«, posestnik na Volci, pristav SKS; tudi vsi trije svetovalci so pristavi protiklerikalnih strank. Pri volitvi je prišla nasprotna, klerikalna stranka še z nekim klerikalnim avtonomnim predlogom, ki ga je pa večina odklonila. Sedanji župan Demšar je bil sicer že prej žup in je poljanski občini vodil pri vseh težavah med vso vojsko v zadovoljnost vseh občanov brez razlike stanu in političnega mišljenja, kar se bo gotovo tudi v prihodnje zgodilo.

Ad Vesnić

— Avtomobilni promet v Poljanski dolini. S 1. junijem se zopet odpre avtozveza med Žirni in Šk. Loko kolodvor zjutraj in zvečer na obe strani. Ta zveza prevzame tudi pošto vožnjo. In čez toliko in toliko let bo zginit s ceste tudi v Poljanski dolini poštni voz. S tem bo domačinom in tujcem, ki prihajajo v dolino, vsestransko ustrezno.

— Predavanje na Pragerskem. V torek zvečer, 31. t. m. predava dr. Pivko iz Maribora v Šoli na Pragerskem o Sokolstvu. Predavanje je namenjeno za ves ta okraj, kjer se je sokolska ideja v kratkem času zelo razširila.

— Novi krajevni napisi. Na obmejnem ozemlju zlasti v mariborskem okraju se še danes nahaja po deželi vse polno še starih dvojezičnih krajevnih napisov. Celo v neposredni bližini Maribora, v St. Petru se na križpotju najajajo napisi deloma že nečitljivi, deloma še tudi v nemščini. Pričakovati je, da bodo vsi ti napisi izginili vsaj zdaj, ko prehajajo občine v roke rednega občinskega poslovanja.

— Volitev župana v Trbovljah. Danes v ponedeljek se vrši volitev župana v Trbovljah.

— Hrastniški nemškutarji se ne morejo živjeti v nove razmere. Pod Avstrijo so n. pr. zahajali ob vsakem državnem prazniku v cilindrih v cerkev, v torek ga pa zopet ni bilo zastopnika kemične tovarne in steklarne. Bilježimo to, morda vendar sprevodi enkrat g. svetnik M., s kom ima opraviti.

— Na Dolu pri Hrastniku je izvoljen za župana s komunističnimi glasovi klerikalni rudar Brinar. Prva dva svetovalca sta komunista, tretji je črn. Gliha vkup štrih!

— Mariborske vesti. »Hlahol« se je dne 8. t. m. sprijel preko Maribora v Pre-

ga in sicer brez vsakega oficijelnega poslova. — Mariborski mesarji hočejo zvišati maksimalno ceno od 27 na 30 K za prvovrstno meso. Ker se v zadnjem času izredno veliko izvaža naša najboljša živina in mesa in cena živine na sejnih preje pada, nego se zvišuje, je Zagreb s svojim odločnim nastopom pokazal, da se mesto preekrube s cenejšim mesom tudi brez upornih dobičkarjev. Maribor pa se je v Mariboru našli odpor proti povišanju. Gre pa za vprašanje, koliko časa se bo ta odpor brez rednega občinskega sveta vzdrljal. — Vseled zopetnega povišanja stala obmejne finančne straže sprejema okraj. fin. ravnateljstvo Maribor okrog 50 novih finančarjev; istotako število potrebuje tudi Kranj.

— Čudna nesreča na Pragerskem. Na Pragerskem je brzojavni mojster Viktor Kropowiczky v nedeljo zjutraj na čuden način ponesrečen. Mlekarija je prinesla mleko v njegovo stanovanje in postavila steklenico na mizo. Steklenica se je prebrnila in pri padcu priletela na roko Kropowiczkyja, ki je hotel steklenico prestražiti. Padec pa je bil tako nesrečen, da mu je razbito steklo prerežalo žilo odvodnico. Prepeljali so ga z vlakom v Maribor, od postaje pa z rešilnim vozom v bolnišnico.

— Smrtna nesreča. V petek popoldne sta vozila z gabskogorskega hriba nad Podpečem pri Poljanah nad Škofjo Loko Anton Jereb kot lastnik in dninar Matija Šubic črešo s precej iskrim konjem. Poslednji, ki je vodil konja, je prišel, na kak način se ne ve, pod konja in voza koleso so mu zmečkala glavo. Bil je na mestu mrtev brez vsakega glasu. Ker je bil voz zavrt, a je vendar precej hitro vozil, je lastnik, ki je šel ob strani voza zadaj, kričal »Tako hitro ne bova vozila« in klical konju, da obstane. Konj je obstal, a ko je stopil predenj, ni bilo Šubice nikjer. Zdaj je pogledal za voz in ga videl ležati nekaj metrov zadaj v luži krvi s popolnoma razbito glavo. Pokojnik je star 30 let in zapušča vdovo s tremi nepreskrbljenimi otroci v nežni starosti brez vsakega najmanjšega imetja. Svojičas, pred ka-

limi desetimi leti je bil nekaj časa v službi v Ljubljani pri pokojnem trgovcu Babicu.

— Nečak okradel strica župnika. V Leskovcu, občina Oselica v Poljanski dolini tik naše nove granice, je ukradel Ludovik Kos, trgovski učenec, svojemu stricu župniku tega imena za zvonove nabranih 65.000 K ter z njimi pobegnil čez mejo v Cerkev, kjer so ga prijeli in našli pri njem še ves denar, ga izročili naši oblasti in ta sodniji v Škofji Loki. Navedeni je 20 let star, trgovski učenec, zadnji čas v Ptuj, rojen sicer v Gorici in od petnajstega leta begunec. Fant bi bil rad vstopil v podčastniško šolo v Sarajevu in se je v ta namen zatekel za denarno pomoč k svojemu stricu župniku. Ker mu pa je ta kakor tudi teta, župnikova sestra in kuharica, odrekla vsako pomoč, je fant segel po denarju, da bi si na ta način pomagal. Tako pripoveduje sam. Preiskava bo dognala resnico.

— Brzojavni promet z državo Svobodno mesto Gdansk. Brzojavke za državo Svobodno mesto Gdansk se sprejemajo brez omejitev. Pristojbina od besede 29 franc. cent., za novinarske brzojavke polovico.

— Državna posredovalnica za delo. Dela iščejo: dninarji, kuharice, pisarniške moči, kovinarji, krojači, čevljarji, šivilje, strojniki, kurjači, trgovski sodrtniki, prodajalke, mizarji, natakarji, natakarice hotelske sobarice, poljski delavci, poljske delavke, bolniške strežnice, perice, vajenci, vajenke itd. — V delo se sprejmejo: hlapi, dekle, gozdni delavci, monterji, ključavničarji, mizarji, tesarji, kolarji, kovinski brusarji, vzgojiteljice, kontoristinja s prakso, služkinje, kuharice, vajenci, vajenke itd.

— Narodna knjižarna v Ljubljani dobiva zadnje čase mnogo ne dosti frankirane korespondence. Vseled tega opozarja cenj. zunanje naročnike, da v prihodnje ne bo sprejemala ne dovolj frankiranih dopisnic in pisem.

Kultura.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

Drama:

Ponedeljek, 30. maja: Kozarec vode. Red E.

Torek, 31. maja: Elga. Red A.

Sreda, 1. junija: Kozarec vode. Red D.

Opera:

Ponedeljek, 30. maja: Zaprt.

Torek, 31. maja: Vaška šola, Pierotin pajčolan. Red E.

Sreda, 1. junija: Zlatorog. Red A.

— Iz gledališke pisarne. Dnevna blagajna operne in dramskega gledališča se preseli dne 1. junija na desno stran opernega gledališča (ob Aleksandrovi cesti). Vstopnice za obe gledališči se dobivajo vsak dan od 10. do pol 1. in od 3. do 5. za iste cene kakor zvečer pri blagajni. Vstopnice se morejo rezervirati tudi telefonično (št. 231).

— Pevski zbor Glasbene Matice. Vseled zaposlenosti pevovodje v opernem gledališču se pevska vaja ne vrši v torek 31. maja, ampak v petek 3. junija in sicer za ženski zbor ob enčrtu na 7. za moški zbor ob 8. Polnočestevno! — O d b o r.

— Pevski zbor »Ljubljanskega Zvona«. Danes zvečer ob 7. ženski, ob 8. moški zbor. Prosimo točne in polnočestevne udeležbe. — P e v o v o d j a.

Sokolstvo.

— Javna telovadba ljubljanskega Sokola. V nedeljo 29. t. m. je priredilo telovadno društvo Sokol na prostoru sportnega kluba »Ilirije« javno telovadbo z nastopom moške in ženske dece moškega in ženskega naraščaja ter članov in članic. Proste vaje vseh posameznih skupin so bile dobro izvedene in pričajo o marljivosti in disciplini. Zlasti je bila lepa izvedba prostih vaj izbranih telovadk, ki so izvajale tudi simbolično in ritmično skladbo »Po jezeru«, ki jo je zložil br. dr. Murnik. Pred in med telovadbo je sodelovala godba dravske divizije pod vodstvom g. kapelnika dr. Cerina. Prireditve se je udeležilo veliko število občinstva in ljubljanske garnizije. Zvečer se je vršila na vrtu in v telovadnici Narodnega doma dobro oblikan prijateljski večer, pri katerem je sodelovala vojaška godba.

Turistika in sport.

— Otvoritev športnega igrišča. Ljubljana je dobila svoj drugi športni prostor. Sicer je nekoliko oddaljen od mesta — nahaja se tik za Aleksandrovo vojašnico ob Dunajski cesti — toda leži na lepem kraju in je prav primeren. Sedaj se ni ograjen in je torej le za silo. K otvoritvi je prišlo do 1000 gledalcev. Pred. ljub. nog. podsvetava ravn. Jug je s par besedami otvoril novo igrišče želeč klubom mnogo uspeha. Nato se je vršila nogometna tekma med Sparto-Primorje in Ilirijo, ki se je končala s 6 : 1 v prid Ilirije. Tekma ni nudila posebnih zanimivosti — s početka se je Sparta-Primorje še precej držalo, posebno obramba je bila dobra, tako da je bila polovica 1 : 0 za Ilirijo. Pozneje je imela Ilirija pristo polje, posebno, ker napadalna vrsta Sparta-Primorje ni znala izrabiti ugodnih situacij.

Industriji, obrtniki, trgovci-grosisti!

Vabite se, da se udeležite »Ljubljanskega velikega sejma« kot razstojalci. Rok za prijavo je podaljšan do 10. junija t. l. Vse informacije brezplačno pri salamskem uradu, Turjaški trg št. 6/II.

Gospodarske vesti.

BORZE.

— d. Curih, 28. maja. Devize: Berlin 9.10, Holandija 197.50, Novi York 569, London 22.13, Pariz 47.35, Milan 30.10, Bruselj 47.35, Kodanij 100.70, Stockholm 130.50, Kristijanija 86.60, Madrid 74, Buenos Aires 177.50, Praga 8.20, Varšava 0.55, Zagreb 4.40, Budimpešta 2.80, Bukarešta 9.45, Dunaj 1.35, avstrijske krone 1.02.

— g. Uvoz iz Nemčije. Glede blaga, ki se uvaža iz Nemčije je finančni minister ukrenil, da se oslobodi plačanja 50%ne posebne takse sledeče vrste blago: 1. vseh vrst stroji in aparati za industrijsko in obrtno porabo, strojni deli; cevi za stroje in vodovod; kmetijske mašine in orodje; 2. vseh vrst anilinske barve, vse vrste zdravil in vse vrste kemikalij.

— g. Nemčija nam izroča konje. Te dni bo Nemčija izročila v Salzburgu naši komisiji 9667 konj. Ministrski svet bo določil način razdelitve, ko bo prišla prva pošiljatev.

— g. Letoviška stanovanja. Ker številno vprašanj za letovišča v Sloveniji že sedaj izredno narašča, se vabijo vsi imetelji vil, hotelov, gostilen in zasebnih stanovanj, ki imajo sohe in rodbinska stanovanja za letoviščarje na razpolago, da čimprej javijo število sob in postelj ter cene za stanovanja in ondotno prehrano generalnemu komisariatu za tujski promet v Sloveniji (Tourist - Office), Ljubljana, Dunajska cesta 18. Na to se opozarjajo vsi intereseanti, zlasti oni na ozemlju bivše Štajerske in Notranjske.

— g. Carinske postavke v Holandiji se po predlogu vlade zvišajo za import od 5 na 7%.

Društvene vesti.

— Gasilno društvo v Borovnici bo praznovalo dne 19. junija t. l. svojo petin-tridesetletnico z veselico na prostem ob vsakem vremenu na vrtu g. F. Petrovičja. Društva iz ljubljanskega okraja opozarjamo na dan prireditve, da ne bo neliube konkurence. Spored objavimo pozneje.

— Osrednje društvo trgovskih nastavitelcov poziva vse tovaršice in tovaršice, da čimprej vrnejo izpolnjene ali prazne pristopne izjave, na v okrožnicah navedeni naslov. Pristopne izjave se za sestavo društvene evidence in volilnega imenika za volitve v obrtno sodišče nužno potrebujejo. — O d b o r.

— Zadruga stavbenikov v Sloveniji se vršila navedena nevedno, da obeh vodim v Ljubljani ima II. redni občni zbor, dne 1. junija 1921 ob 10. uri dopoldne v salonu restavracije g. Valentina Mraka v Ljubljani. Rimska cesta, s sledečim dnevnim redom: Branje zapisnika zadnjega občnega zbora. Določitev združnih doklad za leto 1921. Pregled združnih in blagajniških knjig. Slučajnosti.

Telefonska in brzojavna poročila.

KOROŠKA PRED VRHOVNIM SVETOM?

Pariz, 29. maja. »Conseil Supreme« (vrhovni svet) v Londonu ima jutri sejo. Na tej seji se bo najprej obravnavalo šlezjsko vprašanje in potem koroško. Ker se bo šlezjska stvar zelo zavlekla, ni gotovo, da pride takoj na vrsto tudi Koroška.

PLEBISCIT ZA ZDRUŽITEV Z NEMČIJO NA SALZBURSKEM.

— d. Salzburg, 29. maja. Ljudsko glasovanje zaradi priklopite k Nemčiji se je po do sedaj došlih poročilih vršilo po vsej deželi brez kakih posebnih prijetljajev. Oficijelna oblastva se ljudskega glasovanja baje niso v nobenem oziru udeleževala. Po izidu, ki ga je proglasil župan Preuss ob 19. na »Reizdenzplatzu«, je po došlih vesteh bilo oddanih v 85 občinah 68.210 glasov, od katerih je bilo za priklonitev 67.533 glasov, proti pa 677 glasov. V mestu Salzburgu se je izjavilo za priklonitev 20.135 glasovalcev, proti pa 255.

— d. Salzburg, 29. maja. Po vesteh, ki so dospelo do 23. ure o glasovanju na Salzburškem, je bilo v 119 občinah oddanih 86.527 glasov, in sicer 85.406 za in 749 proti, 372 glasov je bilo neveljavih. Iz 39 občin še manjkajo podatki.

— Dunaj, 30. maja. Med ljudskim glasovanjem na Salzburškem so na Salzburško - bavarski meji izruvali vse dosedanje državne mejnike. Organizatorji tega podjetja so se včeraj zvečer pripeljali v Salzburg na avtomobilih ter to javno sporočili na Reizdenzplatzu zbrani množici, ki je odstranitev mejnikov z nepopisnim navdušenjem vzela na znanje kričaje, da ni več nobene meje med Avstrijo in Nemčijo. Množica je na to improvizirala svečanosten obhod po mestu, pevajoč »Die Wacht am Rheine« in »Deutschland, Deutschland über alles«. Mestni župan je organizatorje odstranitve državnih mejnikov pozdravil v navdušenem govoru ter so jim v imenu prebivalstva zahvalil, da so izvršili ta velopomembni čin, ki je za — večno odstranil meje med Nemčijo in Avstrijo.

Dunaj, 30. maja. V vladnih krogih se boje, da bo imel izvedeni plebiscit na Salzburškem za nujno posledico takojšnjo intervencijo male antante. Koroški nemškonskonalni voditelji so silno poparjeni in pričakujejo, da zasedejo Jugoslovenci Koroško že v najkrajšem času.

JUGOSLAVIJA DOBI BAROŠ, AKO SE REKA PRIKLOPI ITALIJI?

Dementi italijanskega zunanjega ministrstva.

— Trst, 29. maja. V petek je zavladalo veliko razburjenje na italijanskih vodilnih mestih. Raznesla se je vest, da se vrše med italijansko in jugoslovensko vlado pogajanja glede Baroša in Reke ter se imata rešiti obe vprašanji tako, da bi Jugoslavija dobila Baroš, ako se Reka priklupi Italiji. Fašistovski poslanci so se obrnili do trgovskih in industrijskih krogov, na kar se je vršilo na borzi zborovanje zastopnikov trgovcev, industrijalcev, lastnikov brodov itd. pod predsedstvom kom. Veneziana. Vseji se je obsežno razpravljalo o reškem in baroškem vprašanju. Bili so glasovi, ki so trdili, da Baroš v jugoslovenskih rokah ne bo kdo ve kako škodoval Trstu, prevladalo pa je mnenje fašistov, ki iščejo vedno le dražbe in vzdržujejo stalno vznemirjenje, da bi odstop baroške luke Jugoslovenom pomenil gospodarsko katastrofo za Trst. Posebno glase je bil Giunta, poudarjajoč, da si Jugoslavija hoče zgraditi veliko trgovsko brodogradnjo, ki bi delala najhujšo konkurenco italijanskemu. Italija bi trpela ogromno škodo v zgornji Adriji. Sklenili so končno, da store vse korake v namen, da pripade Baroš Reki, ker sicer bosta trpela Trst in Reka vsled jugoslovenskega Baroša. Fašisti nadaljujejo dosledno svoje delo, ki prinaša tržaškemu mestu le škodo. Za sporazum in sozvitvenje Italijanov z Jugoslovenci nimajo zmisla. Zato derejo le v prepri in dražbe. To njihovo sovraštvo v resnici ogroža bodočnost Trsta.

— Rim, 29. maja. Vesti glede priklopite Reke k Italiji proti odstopu baroške luke Jugoslaviji, se dementirajo s strani zunanje ministrstva. Na Reki se nahaja obojna komisija, da aplicira na kar najboljši način rapalsko pogodbo glede reškega vprašanja. Druge naloge nima.

POGAJANJA ZA DALMACIJO ZOPET PREKINJENA.

— Rim, 29. maja. Predvčerajšnjim je odpotoval v Beograd dr. Rybač. Pred odhodom je imel dolg pogovor s sen. Salato. Dr. Rybač je novinarjem izjavil, da je prekinjenje pogajanj glede izpraznitve druge in tretje zone v Dalmaciji tehniškega in ne političnega značaja. Dostavil je, da vlada med delegati razpoloženje popolnega sporazuma in da se bo delo takoj nadaljevalo in dovršilo, ko se vrne v Rim.

DRŽAVNO POSOJILLO ZAGOTOVLJENO.

— d. Beograd, 29. maja. Po končanih posvetovanjih s svojimi upravami se so delegati bank, ki vodijo pogajanja s finančnim ministrom radi ostanjega državnega posojila v znesku 500 milijonov dinarjev, vrtili v Beograd. Včeraj so se pogajanja ponovno nadaljevala. Na seji je došlo do popolnega sporazuma, po katerem bo vsaka banka sodelovala pri posojilu z zneskom, ki bo odgovarjal višini njenih vlog. Banke iz Hrvatske in Slavonije bodo kot največje udeležene pri tem državnem posojilu s 53%, iz Slovenije z 20%, iz Srbije s 15%, iz Bosne z 8%, iz Dalmacije z 2-5% in iz Vojvodine z 1-5%. Država se obveže, da bo plačevala bankam 7% obresti. Razen tega se bo notranje državno posojilo, ker bo realizirano, porabilo v prvi vrsti za zboljšanje prometa, cest in državnih zgradb. Finančno ministrstvo je prejelo iz inezvesta mnogo drugih ponudb za sklop investicijskega posojila. Zdi se pa, da niso pogojli, pod katerimi se ta posojila ponujajo, posebno ugodni. Tako bi se moral nabaviti material v dotičnih državah mnogo dražje kakor pa bi se mogel nabaviti na drugih trgih. Razen tega zahtevajo banke in konzorciji, ki ponujajo ta posojila, da bi bili pri delih, ki bi se pričela v naši državi, zaposleni samo njihovi ljudje. O podobni ponudbi nekega angleškega konzorcija so je danes razpravljalo na seji gospodarskega finančnega komiteja in se je ta ponudba radi omenjenih razlogov tudi odklonila.

SPREJEMANJE DROBNIH NOVČANIC.

— d. Beograd, 29. maja. Finančni minister je izdal naredbo, po kateri ni nihče dolžan sprejeti pri izplačilih pri državnih blagajnah ali posameznikih več kot 50 dinarjev v novčanicah po 1 dinar, niti več kot 25 dinarjev v novčanicah po pol dinarja in več kot 10 dinarjev v novčanicah po četrt dinarja. Glavne državne blagajne, pokrajinske, okrožne in srezke ter finančne in davčne uprave so dolžne na zahtevo posameznikov zamenjati ta drobni denar v neomejenih količinah z večjimi novčanicami Narodne banke.

DRŽAVNI PRORACUN.

— d. Beograd, 29. maja. Razen nekaj zaostalih oddelkov, ki jih je še treba obravnavati, je predloženi državni proračun v glavnem gotov. Čez nekaj dni se prične sestavljanje finančni zakon. Finančni minister ne namerava v ta finančni zakon vstaviti kakor do sedaj oddelek o taksah, trošarin in davku na poslovno obrt, ker je treba, da določa določila veljavo za dlje časa in ne kakor finančni zakon samo za eno leto.

NASA REPARACIJSKA KOMISIJA V WIESBADNU.

— d. Beograd, 28. maja. Člani naše reparacijske komisije v Wiesbadnu bodo tekmo prihodnjega tedna odptovali v Wiesbaden. Predsednik komisije g. Gavrilović bo jutri posetil ministrskega predsednika Pašića, da dobi potrebne instrukcije za svoje delo.

RAZDELITEV GOR, ŠLEZIJE.

— Pariz, 29. maja. Veleposlaniška konferenca se je bavila včeraj z novim načrtom razdelitve Gornje Šlezije. Provizorično bi se izročila uprava zapadnega in severnega dela gornješlezjskega teritorija Nemcem, pokrajina okoli Plesa in Ribnika pa naj se izroči poljski upravi. Zavezniške čete bi se koncentrirale na ostalih teritorijih. Tako bi se dala Nemčiji in Poljski prilika, da zasedejo njima določene kraje redne čete in zavezniškim četam bi bilo z ostalega teritorija lažje skrbeti za red in mir.

VSTAJA V ZGORNJI ŠLEZIJI.

— d. Opole, 28. maja. Položaj je z malimi izjemami po vsej Gornji Šleziji neizpremenjen. Iz Nemčije v Gliwiceodposlani vlak v žvili, ki sta ga spremljala angleški in italijanski častnik s šestimi vojniki, so v Labutu ustavili vstaši ter zaplenili dva vagona z živili. Službeni prostori železniškega ravnateljstva v Katowicach so bili v noči od 23. na 24. t. m. obstrleljani z minami. Oboroženi vstaši so dne 25. t. m. oplenili na kolodvoru v Katowicach 30 osebnih in tovornih vagonov. Poročila o grozodejstvih, ki so jih vršili Nemci nad poljskimi ujetniki v Nizi, so brez podlage.

MADŽARSKI KOMLOT PROTI ROMUNSKEMU PRESTOLONASLEDNIKU.

— Bukarešta, 29. maja. Občinsti so prišle na sled na široko zasnovanemu komplotu proti prestolonasledniku. Madžarski irredentisti so pripravljali atentat na prestolonaslednika Karla, ko bi se bil peljal s svojo nevesto mimo Petroscianija. Aretiranih je več Madžarov.

Ljubljanska porota.

Rop Pollakovega otroka.

Danes dopoldne je pričelo II. porotno zasedanje, ki bo trajalo skoro tri tedne. Predsednik državnega sodišča dr. O. Papež je otvoril porotne razprave. Prvi slučaj je rop Pollakovega otroka, ki je svojočasno vzbudil mnogo senzacije. Ključavničar Rudolf Satler se mora zagovarjati zaradi hudodelstva izsiljevanja. Obtožbo zastopa državni pravnik Niko Domencic, obtoženca zagovarja dr. Zupanc.

Iz kratke obtožnice posnemamo sledeči dejanski stan.

Dne 16. februarja ob pol 11. dopoldne je prinesel postrešek Jurij Cesar Karolu Pollaku ml., tovarnarju v Ljubljani, pismo, v katerem ga neznani pisec obvešča, da se nahaja njegov sin v oblasti družstva »Cmne roke«, katero društvo mu da vedeti, da ima takoj najkasneje do 1/4 na 12. uro poslati pod številko »9999« 60.000 dinarjev v Keržičevo gostilno v Šiško, na kar dobi sina nazaj. V nasprotnem slučaju je njegov sin izgubljen in ga ne bo več videl, ne živega ne mrtvega, in da podpisane smrtno obsodbo svojega otroka, ako bi se zatekel k policiji za posredovanje.

Karola Pollak je vsebina pisma silno osupnila: poslal je takoj svojega uradnika Josipa Weberja v ljudsko šolo na Komenskoga cesti, kamor je bil poslal zjutraj svoja dva otroka k pouku, da se prepriča, ako se nahajata dečka še tam. Weber se je kmalu vrnil s poročilom, da je bil šestletni sinček Anton, ki pohađa v prvi razred, ob pol 11.

odpeljan od nekega nepoznanega moža s črnimi naočniki. Dotični neznanec je nalog učiteljico, da se je oče dečka pri vožnji z avtomobilom smrtonovorno ponesrečil ter želi sinčka Tončka še enkrat videti, zato ga mora on takoj domov odpeljati. Učiteljica je neznanca verjela, mu sinčka izročila. Karol Pollak je takoj izročil Josipu Weberju v pretilnem pismu zahtevani denar, da ga ponese v Keržičevo gostilno in dobi sina nepoškodovanega nazaj. Ko je Josip Weber prišel v gostilno, je zvedel od natakarice Grete Ilmnikar, da je ravno nekdo razčepan deček prinesel v gostilno na gostilničarko naslovljeno pismo, da se deček izroči paket pod 9999. Dečku so povedali, da ni nobenega paketa.

Josip Weber je stopil pred gostilno in opazil koncem Frankopanske ulice nekega človeka, ki se je sumljivo oziral proti Keržičevi gostilni. Weber se je vsedel na kolo in šel za človekom, ki je skočil na železniško rampo in tam zbehal skozi vagon na železniški tir. Weber je stekel za njim, ga dočel in spoznal v njem nekdanjega uslužbenca Pollakove tovarne ključavničarja Rudolfa Satlerja. Satler je obstal, Weber pa je od njega zahteval, da mu izroči dečka. Satler je začel Weberja prosi, naj ga ne izda in ga je prosil za nekaj denarja, Weber mu je obljubil, samo naj mu pokaže, kje ima dečka. Šla sta na to proti gostilni Ferfila, kjer mu je Satler izročil dečka.

Zaslišanje obtoženca je bilo zelo drastično. Obtoženec podaja naravnost neverjetno izjavo, splošno taj. Predsednik dr. Papež: »Ali ste slišali obtožbo? Ali se ču-

tite krivga? Obtoženec: »Ne vem. Nisem kriv, ker ne vem, kaj sem naredil. Iz časopisov sem šele zvedel, kaj sem naredil.«

V nadaljnjem vedno izpreminja obtoženec svoj zagovor. Predsednik čita razne zapisnike in pisma. Na vsa važna predsednikova vprašanja odgovarja obtoženec: »Se ne spominjam!«

Zanimiva je okolnost, da se je ta mladi človek boril na vse kriplje za Avstrijo, v Jugoslaviji pa je pomagal kot ključar zaporov šentpeterske vojašnice do bega italijanskemu vohunu Rakosli. Na vse izpovedbe pri obtožbeni odgovorja topo in klinčno: »Se ne spominjam!« Med zaslišanjem očeta Karola Pollaka ml. pristavi predsednik: »Ali ste slišali?« Obtoženec ostane povsem malomaren. Predsednik: »Taka frotvna igra je redko na svetu! Vi ne veste, kaj je očetova in materinska ljubezen.«

Rudolf Satler je bil opreščen od obtožbe odpeljave dečka in izsiljevanja, čeprav so porotniki oboje glavni vprašanji krivde soglasno potrdili, toda z 8 : 4 glasovi so potrdili dodatno vprašanje tihoče se duševne zmedenosti. Izrek porotnikov je napravil globok vtis.

Raznošterosti.

* **Prepoved modernih plesov na Madžarskem.** Madžarsko notranje ministrstvo namerava izdati prepoved vseh modernih ameriških plesov, kakor so to »Jazz«, »Foxtrott« in »Onestep«. Vsi ti plesi bodo prepovedani po vseh javnih lokalih.

* **Odtiski nog, ki naj služijo identifikaciji.** V mnogih porodnišnicah, oskrbovališčih novorojenčkov in bolnicah so se doslej opetovano dogajali slučajji, da so se novorojenčki zamenjali. V neki veliki židovski porodnišnici so uvedli sedaj novo metodo, ki naj prepreči tako zamenjavanje. Ta metoda obstoja v tem, da se napravi od vsakega novorojenčka odtisk nožice, kar je jako lahko in se je izkazalo za ravno tako sigurno, kakor so to bili doslej odtiski prstov.

* **Draga ločitev zakona.** Doslej najdražji proces za ločitev zakona je vsekakor tožba kneza Bauffremont proti njegovi ženi. Knežinja se je poročila z romunskim knezom Bibesco. Vsled prizadevanja kneza Bauffremont so francoska sodišča proglasila ta zakon za neveljaven. Proces, ki traja doslej že sedem do osem let, je poržl že lepo vsoto 711.000 frankov. Dobro je le, da niso vse tožbe za ločitev zakona tako drage!

* **Millionske tatvine carinarja na Češkem.** Brnski listi poročajo iz Grubach, da je tamkaj poslujoči carinar Rohleder v kratkem času postal milijonar. Nekega dne je vzel Rohleder nekemu potniku dragocen kožuh. Potnik se je odpeljal v Prago in izposloval, da se je dovolila vrnitev dragocene kožuha. Ko se je potnik z odredbo zgledal pri carinarju Rohledru, se je izkazalo, da je ta med tem časom kožuh že prodal. Nato so oblasti aretirale goljufivega carinarja. V njegovem stanovanju so našli preko 250.000 kron denarja, mnogo metrov dragocene svile, cele kose platna, dva zaboja smodnika, draga zdravila in drugih dragocenih predmetov v vrednosti nad 750 tisoč kron. Rohleder je ta denar in blago odvzel raznim potnikom ter vse pridržal zase.

* **Prohibicija v Ameriki v nevarnosti.** Po obstoječih zakonih se sme v Zvezdjenih državah severnoameriških prodajati alkohol samo na podlagi zdravniških izpiseval. Ljubitelji alkoholnih pijač so hitro našli izhod. Za dobro nagrado so zdravniki izdajali zdravniška spričevala z nakazilom na alkoholne pijače tudi najbolj zdravim ljudem. V par mesecih je bilo v Ameriki izdanih nič manj kakor 14 milijonov zdravniških spričeval z dovoljenjem za pitje alkohola. Zakon o prepovedi alkoholnih pijač se je na ta način popolnoma obšel in oblasti iščejo sedaj sredstva, kako bi zakonu pri pomogli zopet do veljave.

Poizvedbe.

— V hišo Pred škofijo št. 15 se je pretekli teden zatekla kokoš. Lastnik jo dobi istotam v prvem nadstropju.

Glavni urednik:
Rasto Pustoslavšek.
Odgovorni urednik:
Božidar Vodeb.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo,

LJUBLJANA, Prešernova ulica šte. 50, v lastnem poslopiju.

Brzjavni naslov: Kredit Ljubljana. Telefon šte. 40 in 457.

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predumi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic in kuponov, nakazila v tu- in inozemstvo, safe-deposits itd.

Proda se večja množina predvojnih vreč za moko

In približno 36 m² dobro ohranjenega linoleja. Poizve se: Jos. Kander, Mengeš. 3688

Oddajo se takoj

8 tednov stari kratkodlaki, čistokrvni fermati nemške pasme in eventualno tudi njih mati. Cena po dogovoru. Naslov pove upravništvo Slovenskega Naroda. 3683

Dve gospodični

se sprejemata na stanovanje in hrano. Naslov pove uprav. Slov. Naroda. 3696

Šteprer (Ica),

gorajh čevljskih delov, popolnoma izvečbana, se išče za večjo obrt v večjem industrijskem kraju. Stanovanje in dobra hrana v hiši, plača po dogovoru in sposobnosti, stalna služba. Ponudbe pod »Vestnost 3681« na upravo Slov. Naroda. 3681

Bukovo oglje.

Iščejo se večje množine bukovega oglja za izvoz. Ponudbe franko vagon Postojna pod »Bukovo oglje 3702« na upravo Slov. Naroda. 3702

Zahvala.

Za sočutje in tolažbe v boleznih in smrti naše nepozabne matere, tašče in babice

Marije Polc roj. Roter

in za spremstvo k zadnjemu počitku se zahvaljujejo vsem udeležencem, posebno še Glasbenemu društvu, ter kličejo vsem: Bog plači!

Zagorje-Topolce, 26. maja 1921.

Žalujoči ostali.

Cenjeni stavbeniki!

Nudim večje količine betonskega gramoza, enkrat in dvakrat sejanega peska. Sem tudi pripravljen ga pošiljati po železnici. — Cena in dovoz po dogovoru.

Ivan Stor, posestnik, Vodmat 16, Moste pri Ljubljani.

Agilen inženir ali arhitekt

ki je pripravljen izdelati načrte ali sodelovati pri podjetju, kjer mu je zagotovljen sijajen uspeh, naj blagoviti javiti svoj naslov pod šifro »BODOCOST« pismeno anončni ekspediciji Al. Matelič, Ljubljana.

Razglas o prodaji lesa.

Graščina Gornjigrad odda na podlagi sekalnega načrta za 1. 1921 potom pismene ponudbe okoli 4000 plm³ trdega in okoli 23.000 plm³ mehkega lesa na panju, razdeljenega po raznih gozdnih oddelkih.

Ponudbe je poslati v zaprti kuverti do najkasneje 14. junija t. l. kn. šk. gozdni upravi v Gornjemgradu, kjer se tudi dobe vse potrebne informacije in prodajni pogoji. — Uprava ni vezana na najvišjo ponudbo.

Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«

Kupi se dobro ohranjen reket.

Naslov pove uprav. Slovenskega Naroda. 3659

50 m³ lepih suhih brastovih desk in plohov

se ugodno proda. Vpraša se pri Stefanu Erman, St. Vid nad Ljubljano 4. 3624

Kupim več vagonov želoda.

Ponudbe z navedeno ceno pod »Želod/3619« na upravništvo Slovenskega Naroda. 3619

Proda se večja množina enkrat rabljenih vreč

(juta) za moko. Dopisi pod »Juta/3618« na uprav. Slov. Naroda. 3618

Proda se v Dravogradu, Koroško:

enonadstropna hiša z zemljiščem, posestvo, veliko 70 oravov, hiša s hotelom, gostilno, trgovino in gospodarskim. Več pove: O. Grisogono, Dravograd. 3686

Proda se nov voz zapravljenec.

zelo močan, in več starih in mladih gosi in majhnih konjčkov. Naslov: Novi Vodmat, Zaloška cesta št. 46 pri Zibertu. 3699

Za takojšen nastop iščeva knjižgovodkinjo,

potrebno je znanje stenografije, strojepisja, slovenskega, nemškega in italijanskega jezika. Hrana in stanovanje v hiši. Jos. Terpin & komp., Rakek. 3682

Prazno sobo

išče uradnica proti dobremu plačilu. Cenj. ponudbe pod »Dobro plačilo/3653« na uprav. Slov. Naroda. 3653

Učenec

z dobrim šolskim spričevalom se sprejme v trgovino z mešanim blagom. Naslov pove upravništvo Slovenskega Naroda. 3660

Politirana spalnica

veliko ogledalo z marmorjem, 2 mizi, 2 stola na prodaj za K 8000. Razven tega stenska ura za K 900. Kuhinjska oprava K 500. Le resni kupci naj si ogledajo od 10 ure dalje. Prešernova ulica 50/II, levo. 3695

Korespondent(inja) in tajnik(inja)

z znanjem stenografije slovenske in nemške, ter slov. hrvatskega in nemškega po možnosti italijanskega jezika se išče. Nastop takoj. »Impex« družba z o. z. Ljubljana, Krekor trg. 3703

Kupi se lahek enovprežni

eventualno tudi za dvovprežno vožnjo, nov ali rabljen, vendar v brezhibnem stanju. Ponudbe na upravo Slov. Naroda pod »voz/3612«. 3612

Proda se električni motor

in manjša slamoreznica. Poizve se: Ivan Zupan, Mengeš. 3687

Suisse Française

cherche place, seulement dans famille distinguée. — Adresse à l'administration du journal. 3694

Jščejo se za takoj:

plačilni natak za restavracijo, prva moč, 2 kuhinjski pomagalki (Extramadel, Herdmadel) ter dva jedilnoša. Poizve se v posredovalnici T. Novotny, Dunajska c. št. 14. 3701

Proda se

moška nova bela obleka. Naslov v uprav. Slov. Naroda. 2678

Likarica,

katera bi hotela škrobiti čipkaste zavese naj se takoj zgasi v hotelu Slon. 3674

Pršna kopel,

je vsako sredo in četrtek od 2. do 6. popoldne odprta v kopališču v hotelu »Slon«. 3675

Proda se hiša

z gospodarskim poslojem, njiva, gozd, 20 minut od blejskega kolodvora. Naslov v upravi Slov. Naroda. 3666

Dvokolesa,

malo rabljena, 6 komadov se po izredno nizki ceni prodajo. Glasce št. 90, Strojarska. 3637

Iščem

zobotehniko - asistenta

prvovrstno moč, kateri je popolnoma zmožen operativnega dela z zlatom in kavčukom, plača po dogovoru. Minko Kadrnica, dentista, Tuzla, Jugoslavija. 3679

Prodajalka,

le dobra moč, se takoj sprejme proti dobri plači. Ponudbe na upravo Slov. Naroda ako možno s fotografijo pod »Prodajalka/3578«. 3578

Kupite in berite hudeznanne kratkočasnice

»Poper in paprika«

Cena s poštnino 8 K. — Denar se prosi naprej. Dobi se v vseh knjigarnah. 2585

Špedicijska firma

Ludovik Ševar,
vd. na Rakeku izvršuje točno in najhitreje vse v to stroko spadajoče posle, tudi oceanizacije. 2535

Parni stroj 40 HP,

kompleten dinamo 45 HP, 110 volt, 330 amp. enakomerni tok in nova kompletna naprava za izdelovanje marmelade se proda. Kolinska tovarna v Ljubljani. 3676

Išče se gospodinja.

Zakonca brez otrok iščeta pridno, vestno gospodinjico, katera razume voditi samostojno vse gospodinjstvo in je dobra kuharica. Pogoji ugodni. Ponudbe pod »Trgovce 3672« na upravništvo Slov. Naroda. 3672

Inženir-arhitekt

bi stopil početkom julija t. l. v prakso pri stavbenem podjetju v mestu ali na deželi. Ponudbe pod »Inženir/3689« na uprav. Slov. Naroda. 3689

Sprejme se učenec

za trgovino z mešanim blagom na deželi. Pogoji: poštenost, pridnost ter kolikor mogoče varen računstvo. Starost od 14—16 let, precej razvit ter od poštene hiše. Naslov pove upravništvo Slov. Naroda. 3680

Išče se za tvorniško podjetje

pisarniški vodja

popoln bilančnik, zmožen korespondent v slovenskem, srbe-hrvatskim ter nemškem jeziku. Plača po dogovoru, nastop takoj. Oferte z navedbo referenc ter dokumenti o dosedanjem službovanju je nasloviti na upravo Slov. Naroda pod »Bodočnost/3670«.

Proda se velika

zgradba v Beogradu

2 miniti od centra, približno 2000 kvadratnih metrov, primerno za industrijske svrhe ter izgled na dve ulici. Posredovalci izključeni. Poizve se v Beogradu Vila Rajović, Topčidersko brdo ali pa pri Ing. Nikoliću v Ljubljani od 3. — 5. na telefonu št. 427.

Pritlična hiša

z gospodarskim poslopjem in dvoriščem, ugodno za trgovce, se takoj proda radi rodbinskih razmer. Parcela je v Radkoškega ul. 14, ter je izključna cena 250 tisoč jugoslov. kron. Ponudbe naj se pošljejo na naslov ravnatelj Dovič, sanatorij Marija Grün, Gradec do 15. junija. 3691

Prostovolina

sodna dražba

premičnin, po večini obleke in perila, se bo vršila v petek dne 3. junija 1921 ob 9. uri dopoldne v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 8/III. 3679

31. junijem sprejemem 20 do 30 stalnih abonementov

(trgovci obrtniki) na brano, za sedanje rezme po najnižji ceni. Hrana bo prav dobra. Točim ljutomercana, vsak dan sveže pivo. Krasen vrt gostom na razpolago. Za obilen obisk se priporoča

Antonija Burger,

gostilničarka,
Prisojna ulica 5.

Dober prvi detajlist

starejša prima moč, kakor tudi spretna prodajalka, se sprejme takoj proti dobri plači pri tvrdki Ivan Perdan, specerijski veletrgovini v Ljubljani. Prodajalka ima stanovanje v hiši. 3596

Za točno dobavo nudimo

16 vagonov la cementnih cevi

s kolčniki (mufi) 100—400 mm premera. Dopisi pod »W. G. 9866« na Ann. Exp. Rudolf Mosse, Wien I., Selterstraße 2.

Zadružna gospodarska banka d. d. v Ljubljani

je otvorila počeniš s 15. majem 1921

ekspozituro na Bledu.

Ekspozitura obavlja vse bančne posle.

Oddamo orodje

novi in rabljeno za stavbna in betonska dela. — Dopisi pod »W. H. 9867« na Ann. Exp. Rudolf Mosse, Wien I., Selterstraße 2.

Hotelska družba v Celju razpisuje mesto

upravitelja

za hotelsko in kavarniško podjetje v hotelu Evropa v Celju.

Reflektanti naj pošljejo najkasneje do 7. junija svoje ponudbe opremljene s spričevali o šolski izobrazbi in dosedanjem službovanju ter zahtevo plače Ljudski posojilnici v Celju.

Sprejme se le zanesljivo, energično, trgovsko naobraženo tudi knjigovodstva večjo moč.

Nastop službe 30. junija t. l.

Potrebno in koristno je

da brez odloga potrdite sprejem denarja, ki Vam prihaja iz Amerike po našem posredovanju potom kr. poštno-čekovnega urada.

Pazite, da boste naznanili pošiljatelju natančni znesek, ki ste ga sprejeli, in dan, ko Vam je bil izplačan.

Radi mnogih pritožb ameriških rojakov o nesprejemu denarja v stari domovini in vsled nepotrebnega preiskovanja pri nas ter po pošlasi Vas to prosimo.

Enake pritožbe so se po strogi preiskavi dosedaj izkazale skoraj v vsakem slučaju kot neopravičene. Večkrat se dobe ljudje, ki posebno sorodnikom radi prikrižajo sprejem poslanega denarja, češ, bo raje se poslal, ker bo mislil, da smo v potrebi. V resnici pa dosežejo nasprotno. Ko se po oficijelni preiskavi pošiljatelj prepriča, da je bil denar pravilno izplačan, izgubi spoštovanje in zaupanje ter mnogokrat dolgo traja, predno se odloči poslati zopet kak denar.

Konečno se obračamo še na one rojake in rojakinje, ki vsled malomarnega poslovanja nekaterih posredovalcev čakajo po več mesecev na poslani denar, da priporočajo svojim sorodnikom v Ameriki pošiljati denar potom naše banke.

Točna poizvedba — to je vedno bilo in bo ostalo naše geslo.

FRANK SAKSER STATE BANK

82 Cortlandt Street New York, N. Y.

Za inseratni del odgovoren Valentin Koptlar.